

ΡΩΣΣΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΤΟΥ ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΤΣΕΧΩΦ

Η ΜΕΓΑΛΗ ΔΥΣΤΥΧΙΑ

Τό χρόνο που άρχιζε ή διήγησί μου αΐτή, ήμουν σταθμάρχης σέ κάποιο σιδηροδρομικό σταθμό τής βορειοανατολικής Ρωσίας. "Αν ή ζωή μου έκει ήταν εύθυμη ή θλιβερή, μπορούτε να κρίνετε μόνοι σας, όταν σας πώ ότι σέ άπόστασι είκοσι βερσταίων γύρω δέν ήπρχζε ούτε ένα σπίτι. Δέν έπρχζε ούτε μιá γυναίκα, ούτε μιá ταβέρνα, ούτε τίποτε... Καί ήμουν άκόμη νέος, δυνατός, φλογερός καί άπεριορίετος. "Η μόνης μου διασκέδασεις που είχα τότε ήταν νά κυττάζω τά παράθυρα τών βαγονιών τών τρένων που περνούσαν καί νά πίνω βότκα, μιá τρισάβλια βότκα, που μου τήν πουλούσαν νοθιμένη με διάφορα ναρκωτικά. "Όταν, καμιά φορά, ένα χαριτωμένο γυναικείο κεφάλι προβάλε από τό παράθυρο κανενός βαγονιού, άμέσως καρφωνόμου στην θέα μου άκίνητος σαν άγάλμα, που καθόταν ή μιλά καί δέν ξεκολλούσα τά μάτια μου άπ' αυτό, ως ότου τό τρένο χανόταν πίσω, μακριά... "Όταν δέν είχα πάλι δουλειά, έπινα όσο μπορούσα νά χορή ή κοιμά μου από τήν έλεεινή βότκα τών Έβραίων καί, όταν μεθούσα, γινόμου άληθινός διάβολος. "Έτσι δέν πρόσεχα πώς περνούσα ή άτελείωτες ώρες κι ήμέρες...

"Η στέλλα ή άπέραντη που άπόλυνόταν λόγω από τό σταθμό μου, έξακολουσε άπάνω μου πούδ μελαγχολική επίδρασι. Το καλοζαίρι, ή έπισημη γαλήνη της, ή μονότονος κανητός τών γυφίλων, τό διάφανο φως του φεγγαριού, από τό άποιν δέν μπορούσε νά προστατεψεί ποθενά—όλα αυτά με γέμιζαν με άπέραντη καί πένθυμη θλίψη. Τό χειμώνα πάλι, ή άσπλη λευκότης τής στέππας, ή άτελείωτες νιχτές καί τό σφραλισμα τών λίκων έδάρωναν άπάνω μου σαν ένας κακός τράπεζ.

Στό σταθμό μου, έκτός από μένα καί τή γυναίκα μου, ζηναν άκόμη, ένας τηλεγραφητής κοινός καί χωραδικός καί τρεις άλλοι άντρες γιά προσωπικά. "Ο έπισταθμάρχης μου, που ήταν ένας φυματικός νέος, πήγανε τακτικά στην πολιτεία γιά νά κάνει θεραπεία, καί έκει έμενε μήνες διόζηθρους, έπιπτενομενος σέ μένα τή δουλειά του, καθώς καί τό δικαίωμα νά παίφνω τους μισθούς του. Δέν είχα παιδιά καί έτσι μπορούτε νά φαντασθήτε πώς πληρική ήταν ή ζωή μου.

Προτάξαμε, θυμόμα, εκείνο τό χρόνο με την γυναίκα μου την Πρωτοζορνά, καθισμασε μπρός στο τραπέζι, μεσασμαμέ άργύ-άργά καί άνοίγαμε, από τό απλανό δωμάτιο, τον κοινό τηλεγραφητή, ό άποιος χτυπούσε τό μηχανήμα του. Είχα πιη ήδη πέντε ποτήρια βότκας καί με τό κεφάλι βαρύ, άκοιμισμένο στους άργώνες μου, σολλογιζόμου την άπερίγραπτη καί άτελειστη θλίψη μου.

"Η γυναίκα μου, καθισμένη δίπλα μου, δέν ξεκολλούσε τά μάτια της από τό πρόσωπό μου. Με κυττάζε όπως μπορεί νά κυττάξη μιá γυναίκα που δέν έχει τί-

τίποτε άλλο στον κόσμο έκτός από έναν ώφαιο σφύργο. Μ' άγατούσε τρελλά, άποταχτικά, άν κι' έγώ πολλές φορές τήν έβριζα, μη ξερόντας που άλλού γιά ξεθιμάνο.

Παρ' όλη τήν πλήξη που με βασάνιζε, είχα προτοιμαστή γιά νά γιορτάσουμε την Πρωτοζορνά με έπιτάκτη λαμπρότητα καί γι' αυτό προημέναμε τά μεσάνυχτα με άνωπομονησια. Είχαμε, μεταξύ τών άλλων, καί δύο μποτιλιε σαμπάνιας, γνήσιας Γαλλικής σαμπάνιας, τήν όποιαν θ' άνοίγαμε όταν θα χτυπούσαν μεσάνυχτα. "Έντομεταξί, έγώ κι' ή γυναίκα μου, περιμένοντας, σιωπώνουμε καί κυττάξαμε από τό ρολόι του τοίχου καί πότε τις μποτιλιε.

"Όταν ό δείχτης έδειξε μεσάνυχτα παρ'ό πέντε, πήρα τή μιá μποτιλία καί αγρά-αγρά άρχισα νά τήν άνοίγω. Δέν ξερο άν ή βότκα που είχα πιη προηγομένης με είχε έξασθηνησι ή αν ή μποτιλία ήταν έγρη, θυμόμα μόνο πώς, όταν ό φελός πετάχτηκε με κρότο ως τό νταβάνι, ή μποτιλία ξεφύγε από τό χείρα μου καί έπεσε κάτω. Χύθηκε κάπου ένα ποτήρι, γιατί προήτιστα καί τήν έπισα καί τήν έφραξα με τό δάχτυλό μου.

— Καλή χρονιά! Καλή τύχη! Είπα στη γυναίκα μου γειυζοντά: τά ποτήρια. Πιές!

"Η γυναίκα μου πήρε τό ποτήρι της καί κάρφωσε άπάνω της τό περιτρομα βλέμματά της. "Η όρη της είχε χλωμάσει κι' έδειχνε μεγάλο φόβο.

— "Ω! μου έλε άρτώνοντας τό ποτήρι της στο τραπέζι καί χλωμάζοντας άκόμη πιο πολύ. Σού έπεσε ή μποτιλία κάτω! Αυτό δέν είνε καλό!... Είνε κακό σημάδι... Κάπου πολύ μεγάλο κακό θα κάθουμε αυτό τό χρόνο...

— Τί άνόητη που είσαι! τής είπα. Λες πράγματα που δέν θα τάλεγε ούτε μιá γορή παραμάνα... Πιές!

— "Ο Θεός νά δώσει νά βγώ άνόητη, μου άπάντησε, μά, νά έδής που θα μάς σημάδι κάποιο κακό...

Καί χωρίς νά φέρη καν στα χείλη της τό ποτήρι, τό έβαλε στην μάντα, παρ'όμως καί θυβόητικε σέ στογασμούς. "Έγώ τής είπα μερικά γνωστά πράγματα γιά τις διαφορές δεσποδαιμονίες του λαού, ήμα μισή μποτιλία σαμπάνια, έπειτα άρχισα νά κόβω βόλτες μέσ' στο δωμάτιο καί τέλος άθήκηξα έξω.

Γέρος άπ' τό σταθμό, ή παγομένη νιχτα έλαμπε γαλήνια, μέσα στην ψυχρή καί έσημη ώμορφιά της. Ψηλά στον οφρανό, πάνω από τό σταθμό, τό φεγγάρι καί δύο μικρά λευκά σύννεφα, άκίνητα, σαν κολλημένα, κρεμόντοισαν καί φανώντοισαν σαν νά περιμεναν κάτι. "Ένα έλαφο καί διάφανο φως άπόλυνόταν παντού καί ή γαλήνη ήταν βαθιά κι' άπόλυτη.

"Άρχισα νά βυθίζω. "Τί ζώα αυτές ή γυναίκες! σεφτόμου κυττάζοντας τον έξαστερο καί λαμπρό οφρανό. Κι' αν παραδεχτή κανείς

Μιά χαριτωμένη γυναίκα, με μαύρα μάτια, καθόταν από τραπέζι...

«Τι τα σημάδια βγαίνουν καμιά φορά αληθινή, τι δυστυχία τάχα μπορεί να μās βρή αυτό το χρόνο; 'Η δυστυχίες που μās έχουν χτυπήσει ως τώρα είναι τόσο μεγάλες, ώστε δεν μπορεί να φανταστή κανείς μεγαλύτερες απ' αυτές. Τι κακό άκομα μπορεί να πάθω το φάρι, όταν άπό πιαστή το δίχτυ, ψήφεται στη φωτιά; 'Η νιότη μου χάθηκε, σαν ένα άποστούγο πεταμένο, γιατί ήμουν άναγκασμένος, για να κερδίσω ένα κομμάτι ψωμί, να δουλεύω σκληρά κ' άδικάκιος. Οι γονείς μου πέθαναν όταν ήμουν πολύ μικρός κ' έμεινα μ' έδωξαν τότε άπό το σχολείο που πήγαίνα. 'Ετσι, άν και ήμουν άπο εγγενή οικογένεια, δεν έβγαζα καμιάς μορφώσεως. Δεν έμαθα καμιά τέχνη. Δεν έχω κανένα άσυλο, ούτε συγγενείς, ούτε φίλους, ούτε και δουλειά πού να τήν άγαπάω. Δεν είμαι ικανός για τίποτε και μόλις μετά βίας κατώρθωσα να γίνω ένας άσημαντός σιδηροδρομικός σταθμάρχης. Δεν έγνωρίσα στη ζωή μου παρά δυστυχίες κ' άπογοητεύσεις. Τι χειρότερο μπορεί να μου συμβή άκόμα;»

Από κόκκινα φώτα φάνηκαν εκείνη τη στιγμή μακρὰ. 'Ενα τραίνο ήταν τόσο μικρός, ώστε μού φαινόταν ότι οι ήχοι που έβγαζαν τα σιματά και ο θόρυβος του τραίνου ήσαν οι στεναγμοί και τα βογγητά της καρδιάς μου.

«Τι χειρότερο μπορεί να μου συμβή άκόμα; έξακολουθούσα να σκεπτόμαι. Να πεθάνη ή γυναίκα μου... Αυτό δεν είναι και τόσο τρομαχτικό... Δεν μπορεί κανείς να κρύβεται άπό τον εαυτό του, δεν άγαπά το ή γυναίκα μου... Την παρότρωνα τήν καφί που ήμουν άκόμα ένα παλινόταδο... Τώρα είμαι νέος και δυνατός, ενδ' εκείνη γέρασε, ζάρωσε, άποβλακώθηκε. Έχει άκόμα το κόπομο τις δεισιδαιμονίες και τις προλήψεις... Δεν μπορώ να βρω καμιά άμορφία μέσα στην άνομισία άγάτης της, στο πλασάφο της στήθος και τα ομοιόμορφα της μάτια... Την ήτοφερόμ, μα δεν τήν άγαπάω. Τι κακό λοιπόν μπορεί να μου συμβή άκόμα;... 'Η νιότη μου χάνεται έδω πέρα για ένα κομμάτι ψωμί. Τις άλλες γυναίκες, τις άμορφες, τις βλέπω μόνο στα παραθύρα των τραινών να περνούν σαν άστρα που σβήνουν. Δεν έγνωρίσα, ούτε θα γνωρίσω ποτέ μου τήν άγάτη... 'Ετσι πίνω χαμένα τα χρόνια μου, ή τόλμη μου, ή τρυφερότης μου... 'Ολα χάνονται σαν σκόνη κ' άνομα και τα λεπτά μου, έδω, μέο' στη στέππα, δεν έχουν καμιά αξία...»

Το τραίνο πέρασε με θόρυβο μπροστά μου και άπό τα κόκκινα παραθύρα του, με φώτισε με άδαφορία. Το είδα να στέκεται κοντά στα πράσινα φώτα του σταθμού, να μένη εκεί ένα λεπτό κ' έπειτα να ξεκινά πάλι.

Αφού βιάσθη έτοι άς δύο βέρτοια, πήρα τον ίδιο δρόμο για να γυρίσω πίσω. Μονάχος μου, προσπαθούσα να σκεπτόμαι τον εαυτό μου άπείραστα δυστυχισμένο, να χάσω τις σκέψεις μου άκόμα πιο θιβερώς, άκόμα πιο μελαγχολιώς... 'Υπάκουον, βλέπετε, μερικά στιγμές που ή συνείδηση της δυστυχίας προκαλεί κάποια ελαχίστην στοίχης φτωχούς ανθρώπους σαν και μένα. Θα έλεγε κανείς πως κοκετάρουν με τις ίδιες τις άδίνες τους.

«Τι κακό, λοιπόν, μπορεί να μου συμβή άκόμα;» έξακολούθησα ν' άναρωτιέμαι καθώς έγυρίζα στο σταθμό. Μού φαίνεται πως όλα τα κακά τα πέρασα. Τις πιο βαρείες άρρώστειες τις γνώρισα, άναριθμητες φορές έμεινα χωρίς πενήτα, οι πρώτιστοι μου δεν παύουν να με επιλήττουν για τα παραπτώματά μου, πολλές φορές πεθαίνω της πείνας... Πέρασά άκόμα ένας λυσσοσμένος λίκκος μπήκε στην αλή του σταθμού και με δάγκωσε... Τι άλλο κακό μπορεί να πάθω;... Οι άνθρωποι με βρίζουν, μ' έξετελιίζουν καθημερινώς... Το ίδιο τούς κάνω κ' έγω... 'Ολα τα εγκλήματά τα όλα με το μυαλό μου, να συγχωρώ, χωρίς να φοβάμαι τήν τιμωρία, δεν μπορώ να κάνω κανένα...»

Τα δύο μικρά σύννεφα είχαν άπομακρινθή τώρα απ' το φεγγάρι και είχαν σταθή πού πέρα το ένα κοντά στο άλλο, σαν να κινούνταν μεταξύ τους κάτι που δεν έκανε να τ' άποκίση το φεγγάρι. 'Ενας έλαφρός άνεμος περνούσε άπό τη στέππα, φέρνοντας τον ήπιο θόρυβο του τραινου που άπομακρινόταν...

Στην πόρτα του σταθμού, είδα τη γυναίκα μου που με περιέμενε. Τα μάτια της έλαμπαν γελαστά και στο πρόσωπό της ζωγαμίζόταν ή χαρά.

— Πήγαίνα γρήγορα, μού είπτε, στην κιάμωρ σου να φορέσεις τήν καινούργια σου μπλούζα... Έρχομαι έπισκέψεις.

— Τι έπισκέψεις; τή ρώτησα έγω ξαφνιασμένος.

— 'Η θεία μου Ναταλία Πετρούβνα, μού άπάντησε, ήθε με το τραίνο.

— Ποιά είναι αυτή ή Ναταλία;

— 'Η γυναίκα του θείου μου Σιμεών Φιόντοβιτς. Δεν τή γνώρισε άκόμα. Είναι πολύ καλή και πολύ άμορφη...

Αφού μού είπτε αυτά ή γυναίκα μου, παίρνοντας τώρα πιο σοβαρή έκφραση, πρόσθεσε γρήγορα-γρήγορα, σαν να με φοβόταν:

— Βέβαια, μάς ήλθε κάτω άπροσδόκητα, χωρίς να

τήν περιμένουμε, αλλά μη θυμώνεις, Νικολάι μου. Φανού σγκαταβατικός... 'Ο θείος μου είχε κακός, πολύ κακός και φέρεται στη γυναίκα του σαν να ήταν σκλάβο που τήν άγρόρασε. 'Ετσι έπειδή δεν μπορούσε πια ή θεία μου να ζήση μαζί του, σηκώθηκε κ' έφυγε... Μού είπτε πως δεν θα μείνη έδω πέρα παρά τρεις ήμέρες, ως πού να λάβη άπάντησι άπό τον άδελφό της, στον άποιο έγραφε.

'Η γυναίκα μου μού άράδιασε άκόμα μερικά φλυαρίες για το σ'άτρη θείο της, για τις μικρές άδυναμίες των ανθρώπων και ιδιαιτέρως των νέων γυναικών, για να καταλήξη στο συμπέρασμα ότι το καθήκον μας είναι να δίνουμε άσυλο σε όλους και προσάταν τ' εκείνους που βγαίνουν άπό τον ίδιο δρόμο, όπως π. χ. ή θεία της.

Έγω, μη καταλαβαίνοντας τίποτε, φόρεσα τήν καινούργια μπλούζα και πήγα στην τραπέζα να γνωρίσω τή έμικρή μου θεία.

Μιά χαριτωμένη νέα γυναίκα, με μεγάλα μαύρα μάτια, καθόταν στο τραπέζι μας. Κι' άμέσως το τραπέζι, οι γκρίζοι τοίχοι, ό κακοφτιαγμένος καναπές... ως κ' ή σκόνη που τα σκέπαζε... όλα μού φάνηκαν σαν ξαναγενομένα, έξωραϊσμένα, άπό τήν παρουσία του δροσερού και νέου αυτού πλάσματος, που σκόρπιζε γύρω μιά ειδικά γεμάτη άμορφία και πρόκληση...

Τό ότι ή έπισκέπτριά μας ήταν προκλητική, το κατάλαβα άπό το χαμόγελο της. άπό τό άμορμία της, από τον έξωριστό τρόπο με τον άποϊόν κτύπαζε και μού κλεινε τα μάτια της, άπό τον τόνο με τον άποϊο άκούσε στη γυναίκα μου, ή άποϊα ήταν καί' όλα τμήα... Δεν ήταν άνάγκη να μού διηγήθ' ότι έφυγε άπό το σπίτι του συζύγου της, ό οποίος ήταν ένας γέρος τράνονος, ενά' αυτή ήταν καλή και εύθυμη, για να καταλάβω άπό τήν πρώτη ματιά πού της έφαισε ότι είχε βαρεθ' να ζή κοντά στα γεράματα μ' ότι είχε φύγει για να τρέψη τα βήθ' τα νεάτα...

— Δεν ήξερα πως είχα έναν άνεμοπό τόσο μεγάλο! μού είπτε ή «θεία μου, δίνοντάς μου με χάρη το χέρι της.

— Κι' έγω, της άπάντησα σήγγοντάς το με θέρη μου' στο δικό μου, δεν ήξερα πως έχω μιά τόσο άμορφη θεία...

Άρχισα πάλι να τρώω. Άνοιξα και τή δεύτερη μπλοτίλα της σαμπάνιας και τόν πόημα της πετάχτηκε με κρότο στο γταβάνι. 'Η μπλοτίλα δε μού έπεσε ως τόσο αυτή τη φορά κάτω. 'Η θεία μου ήπε μονορούφι ένα διάλοφο ποτήρι και, όταν ή γυναίκα μου βγήκε για μιά στιγμή έξω το ξαναγέμισα και, χωρίς διαπαύσεις, το άδειασα πάλι με μέας. Έγώ έντομεταξύ μεθούσα όχι τόσο απ' τή σαμπάνια, όσο απ' τή φλόγα με τήν άποϊα μ' έκαγαν τα μάτια της. Και καθώς τα κινούσασα, οι στίχοι ενός παλιού τραγουδιού άνηχούσαν στο μυαλό μου:

*Μάτια φλογερά και μαύρα,
μάτια μου παθητικά,
μάτια όλο φωτιά και λαύρα
μάτια έσείς τόσο γλυκά
μάτια που μόλις σάς είδα
σας άγάπησα βαθιά,
που είλ' ή κάθε σας άχτίδα
στην καρδιά μου μιά σπαδιά...*

Δέ θυμάμαι πια τί έγινε κατόπιν, όταν ή γυναίκα μου μάς ήφρη μόνους για να πάη να στρώσει το κρεβάτι της ζένης μας. Θυμάμαι μόναχα πως μιά μεγάλη άγάτη άρχισε μεταξύ μας όπως στα μνηστορήματα:

*Πρώτη φορά σ' άτίκιστα,
ώ συ γυναίκα άγαία,
μά ή όρα ήταν κακή
κοί ή σιγαμ' μοιραία!...*

Λέει το ίδιο παλιό τραγουδί...

'Αγαπήθηκα τρελλά κ' ή άγάτη μου μ' έκανε να τα στείλω όλα στο διάβολο, και τή γυναίκα μου και το σταθμό και τή δουλειά μου. 'Ηθε σαν ένας τρομερός άνεμοστρόβιλος να αναμορμώσω και με συνεπήρε σαν ένα φτερό... Με γύρισε, με γύρισε, με γύρισε και για να με παρατήρη χρειάστηκε να πεθάνη ή γυναίκα μου, να μού φύγη ή θεία μου με κάποιον άλλο και να χάσω κ' έγω τα νεάτα μου... Με πήρε άπό το σταθμό της μακρινής αυτής στέππας και μ' άφησε, καθώς βλέπετε, κισιέ μου, σ' αυτό τον έρημο δρόμο της Μόσχας...

Πέστε μου και σεις τώρα τι μεγαλύτερο και τί χειρότερο κα-
κό μπορεί να με βρή άκόμα...

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΤΣΕΧΩΦ

«Η γυναίκα μου μ' έσεβήρισε τώρα φρούτα και λικέρ».

